תוספתא תרומות

תוספתא

geulaquiz.com

פרק א

א רבי יהודה אומר חרש שתרם תרומתו תרומה אמר ר׳ יהודה מעשה בבניו של ר׳ יוחנן בן גודגדה שהיו חרשים והיו כל הטהרות שבירושלים נעשות על גבם אמרו לו משם ראיה טהרות אין צריכות מחשבה ונעשות על גב חרש שוטה וקטן תרומות ומעשרות צריכות מחשבה ר׳ יצחק אומר משום ר׳ אליעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק יש בו דעת ספק אין בו דעת כיצד עושין בית דין ממנין לו אפוטרופוס והוא תורם והם מקיימין על ידיו רבן שמעון בן גמליאל אומר איזהו חרש [כל] שהיה חרש מתחלתו אבל פקח שנתחרש הוא תורם והן מקיימין על ידיו.

ב שומע ואינו מדבר זה הוא אלם מדבר ואינו שומע זה הוא חרש זה וזה הרי הן כפקח לכל דבר.

ג איזהו שוטה היוצא יחידי בלילה והלן בבית הקברות [ומקרע] את כסותו והמאבד את מה שנותנים לו פעמים שוטה ופעמים חלים [זה הכלל] כל זמן שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבר חלים הרי הוא כפקח לכל דבר.

ד ר׳ יהודה אומר קטן שהניחו אביו במקשה [הוא] תורם ואביו מקיים על ידו תרומתו תרומה אמרו לו לא הוא שתרם אלא אביו שאימן אחריו.

ה כיצד תורם את שאינו שלו הרי שירד לתוך שדה חבירו וליקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם אינו חושש משום גזל תרומתו תרומה כיצד ידוע אם חושש משום גזל אם לאו הרי שבא בעה״ב ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות נמצאו יפות אינו חושש משום גזל [ואם לאו הרי זה חושש משום גזל] ואם היה בעה״ב מלקט ומוסיף עליהן בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל.

ו הגנב והגזלן והאנס תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדשן הקדש אם היו בעלים מרדפין אחריהן אין תרומתן תרומה ואין מעשרותיהן מעשר ואין הקדשן הקדש בעלי [בתים] סיקריקון תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדשן הקדש.

ז הבן והשכיר והעבד והאשה תורמין על מה שהן אוכלין אבל לא יתרמו על הכל שאין אדם תורם דבר שאינו שלו הבן בשל אביו והאשה בעיסתה הרי אלו תורמין מפני שתרמו ברשות.

ח אריס שתרם ובא בעה״ב ועכב אם עד שלא תרם עכב אין תרומתו תרומה ואם משתרם עכב תרומתו תרומה אבל אין רשאי להוציא מעשר אלא על חלקו בלבד.

ט פועל שתרם את הגורן אין תרומתו תרומה ואם אמר לו בעל הבית כנוס לי גרני תרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא אם כן נתרם.

י פועלים שתרמו את הבור אין תרומתן תרומה ואם היה בור קטן ואחרים משתמשין בו תרומתן תרומה.

יא רשאי בעל הבית [להפקיד] מעשר טבל כדי תרומת מעשר שבמעשר ר׳ יוסי אומר בעל הבית שתרם את המעשר מה שעשה עשוי.

יב אפטרופין תורמין ומעשרין על נכסי יתומים מוכרין בתים שדות וכרמים בהמה עבדים [ושפחות] להאכיל ליתומים ולעשות להן סוכה ולולב וציצית וכל מצות האמורות בתורה ולקנות להן ס״ת נביאים וכתובים דבר הקצוב מן התורה אבל אין פודין עליהן שבוין ואין פוסקין עליהן צדקה בבית הכנסת דבר שאינו קצוב מן התורה ואינן רשאין להוציא עבדים בני חורין אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן בני חורין רבי אומר אומר אני שנותן דמיו ופודה את עצמו.

יג אין מוכרין ברחוק ליקח בקרוב ברע ליקח ביפה אין דנין לחוב ולזכות להכניס להוציא ליתומין אלא אם כן נטלו רשות מבית דין וצריכין אפטרופין לחשב עם היתומין באחרונה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין ליתומין אלא מה שהניחו להם אפטרופין מוכרין עבדים ליקח בהן קרקעות אין ב״ד עושין אפטרופין נשים ועבדים בתחלה ואם מינה אותן אביהן בחייו עושין אפטרופין.

יד רשב״א אומר יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שסמכם אביהם או שסמכום בית דין מעשר ומאכילן מפני תיקון העולם וכן היה רשב״א אומר יתום בן לוי שגדל אצל בעל הבית מעשר ומאכילו מפני תיקון העולם היה למוד אצל לוי או כהן או עני הרי זה [מאכילו] משלו אם היה בן אשתו כהן או לוי או עני הרי זה [מאכילו] מחלקן.

טו קטן שאמר לאחד בשוק האכילני מעשר מחלקו מאכילו מפני תיקון העולם אם היה חייב לו מזונות או שעשה עמו כדי מזונותיו מאכילו משלו ועושה לו בחלקו סגולה.

טז לא יתרום בעה״ב מעשר ויטול רשות מן הלוי ולא את הזרוע והלחיים והקבה ויטול רשות מן הכהן אבל מלוה אותן להיות מפריש עליהן מחלקן.

יז מכירי כהונה ולויה אינן רשאין לעשותן כן בדברים האובדין מותר מפני שהוא כמשיב אבדה.

יח רבי אלעזר אומר מי שבא בדרך ובידו תאנים וענבים ומלפפונות שאין יכולין להגיע לעיר משליכן לתוך הנקע או לתוך הסנאין היה עובר בין הכותים ובין הנכרים ובידו דברים שאין יכולין להגיע לעיר מניחן ע״ג סלע ר׳ יוסי אומר [נותנן בפונדתו עד שיסריחו].

יט נכרי שתרם של [חברים] ושל ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה מעשה בפינא בישראל אחד שאמר לנכרי תרום לי גרני ותרמה וחזרה תרומה לגורן ובא מעשה לפני רבן גמליאל ואמר הואיל והנכרי תרם אינה תרומה ר׳ יצחק אומר נכרי שתרם את של ישראל והבעלים מקיימין על ידיו תרומתו תרומה.

פרק ב

א המוכר פירות לחבירו ואמר לו פירות שמכרתי לך טבלים הן בשר בכור הוא יין נסך הוא שורת הדין אין נאמן ר׳ יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא איש.

ב היה מקריב עמו זבחים ואמר לו נתפגלו היה עושה עמו טהרות ואמר לו נטמאו לא נחשדו ישראל על כן אבל אמר לו זבחים שהקרבתי עמך באותו היום נטמאו שורת הדין אין נאמן ר׳ יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא איש.

ג השוחט את הפסח על בני [חבורה] ואמר שלא לשמו שחטתיו שורת הדין אין נאמן ר׳ יהודה אומר עד שלא [יתחיל] בו נאמן משהתחיל בו אינו נאמן.

ד אין תורמין ממין על שאינו מינו אבל אמרו כל מיני חיטין אחד כל מין אופילין ואגוזים ושקדים ורמונים אחד תורמין ומעשרין מזה על זה היו לו תאנים שחורות ולבנות בתוך ביתו וכן שני מיני חיטין תורמין ומעשרין מזה על זה ר׳ יצחק אומר משום רבי אליעזר בית שמאי אומרים אין תורמין וב״ה אומרים תורמין.

ה כיצד אין תורמין מן החדש על הישן אין תורמין מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו אבל שדה שנעשה שתי בריכות בשנה וכן שדה בית השלחין תורמין ומעשרין מזה על זה לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש וחזר ולקט משבא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה מפני שזה חדש וזה ישן.

ו [היתה שניה ונכנסה לשלישית הראשון מתעשר מעשר שני והשני מתעשר מעשר עני לקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא בא השמש וחזר ולקט אחר משבא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה מפני שזה חדש וזה ישן] היתה שלישית ונכנסה לרביעית הראשון מתעשר מעשר עני והשני [מתעשר] מעשר שני.

ז כיצד אין תורמין מן התלוש על המחובר אמר פירות תלושין [אלו] עשוין תרומה ומעשרות על פירות מחוברין אלו או פירות מחוברין [אלו] עשוין תרומה ומעשרות על פירות תלושין אלו לא אמר כלום אבל פירות תלושין אלו עשוין תרומה ומעשרות על פירות מחוברין אלו לכשיתלשו הרי זה אוכל מהן עראי ועושה אותן תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיתלשו נתלשו דבריו קיימים.

ח כיוצא בו מי שהיה בא בדרך והיתה בידו כלכלה של פירות שאינן מתוקנין אומר הרי זה עשויה תרומה ומעשר על פירות שיש לי בתוך ביתי לכשיגיע לעיר הרי זה אוכל ממנה עראי ועושה אותה תרומה ומעשר על מקום אחר עד שיגיע לעיר הגיע לעיר דבריו קיימין נאכלו פירות או נגנבו או שאבדו עד שלא הגיע לעיר כלכלה בטבלה משהגיע לעיר דבריו קיימין יתר על כן א״ר אליעזר בן יעקב [פירות ערוגה זו עשויין תרומה ומעשרות על פירות ערוגה [זו] לכשתביא שליש ותיעקר].

ט כיצד אין תורמין מפירות הארץ על פירות חוץ לארץ אין תורמין מפירות ארץ ישראל על פירות סוריא ולא מפירות סוריא על פירות [א״י] ישראל שקנה שדה בסוריא הרי הוא כקונה [בפרוזדור שבירושלים תורם ומעשר עליה.

י ישראל ונכרי שקנו שדה בסוריא הרי [הן כטבל וכמעשר] שנתערבו זה בזה דברי רבי רשב״ג אומר חלקו של ישראל חייב חלקו של נכרי פטור ישראל שקנה שדה בסוריא אע״פ שחזר ומכרה לנכרי חייבת [במעשר ובשביעית שכבר נתחייבה אבל האריסין והחכירות ובתי אבות נכרי] שמשכן שדהו לישראל אע״פ שעשה [לו] ישראל נימוסות עליה פטורה מן המעשרות [ופטורה מן השמטה].

יא איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ כל ששופע מטור אמנון ואילך ארץ ישראל מטור אמנון ולפנים חוצה לארץ נסין שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח מטור אמנון עד נחלי מצרים מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ ר׳ יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כא״י שנא׳ (במדבר ל״ד:ו׳) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול נסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח מקפלריא עד אוקיינוס מנחל מצרים עד אוקיינוס מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ.

יב ספינה הבאה מחו״ל והיו בה פירות מחוט ולפנים אם היא גוששת חייבת לפי חשבון והיוצא לחוץ לארץ אין חייבת לפי חשבון ר׳ אליעזר אומר עפר ארץ ישראל כל [שהוא] חייב [לפי חשבון].

יג אבל ערלה וכלאי הכרם שוין לנכרים בארץ ישראל בסוריא ובחוצה לארץ אלא שר׳ יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא וחכ״א יש לו אמר ר׳ יהודה מעשה בשביון ראש בית הכנסת של כזיב שלקח נכרי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום ואמר לו המתן עד שנהיה בהלכה אמר לו משם ראיה אף הוא שלח לו ביד שליח חרש מה שעשית עשית אבל לא [תשנה] לעשות כן.

יד אין תורמין מן התבואה שלא הביאה שליש כיצד יודע אם הביאה שליש אם לאו אם [זורעה ומצמחת] הדבר ידוע שהביאה שליש אם זורעה ואינה מצמחת הדבר ידוע שלא הביאה שליש.

פרק ג

א מפני מה אמרו אלם לא יתרום מפני שאין יכול לברך מפני מה אמרו סומא לא יתרום מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע מפני מה אמרו שיכור לא יתרום מפני שאין בו דעת אע״פ שאמרו שיכור מקחו מקח וממכרו ממכר מתנתו מתנה ונדרו נדר הקדשו הקדש עבר עבירה שחייב עליה [חטאת] מחייבין אותו סקילה [מחייבין אותו] כללו של דבר שיכור הרי הוא כפקח לכל [דבר] מפני מה אמרו בעל קרי לא יתרום מפני שאינו יכול לברך מפני מה אמרו ערום לא יתרום מפני שאינו יכול לברך אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר ומברך.

ב היה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני מאימתי מברך עליהן משהפרישן הפרישן אם עתיד לקרות להם שם אין בהן קדושה עד שיקרא להם שם ואם אין עתיד לקרות להם שם כיון שהפרישן נתקדשו.

ג ר׳ יהודה אומר מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במדה [ובמשקל מונה] אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום [במנין] ר׳ יוסי בר יהודה אומר לא [במדה ולא] במדוד ולא במשקל ולא בשקול ולא במנין ולא במנוי אמרו לו מעשה שהיינו מלקטים תאנים אחר אביך ואמר לנו היו מונין א״ר שמעון בן אלעזר מעשה בזקן א׳ בערדסקית שהיה שוקל את כלכלתו מלאה וחוזר ושוקלה ריקנית והיה ר׳ מאיר משבחו.

ד התורם את הכלכלה ונמצאו פירות בצדי כלכלה הרי אלו תרומה מפני שבלבו לתרום על הכל.

ה היה לפניו תאנים ורמונים אין מחייבין אותו להיות יושב ומעשר בין בדקה בין בגסה אלא תורם כדרכו [בבינוני].

ו התורם את הגורן צריך שיכוין את לבו על מה שבקשין על מה שבתבן על מה שבצדדין [על מה שבגורן] התורם את הגת צריך שיכוין את לבו על מה שבחרצנין ועל מה שבזגין התורם את הבור צריך שיכון את לבו על מה שבגפת אם לא כיון תנאי ב״ד הוא [שיתרום] על הכל.

ז ר׳ יוסי אומר כל בית הגרנות תפוסה אחת כיצד גת א׳ לשתי בורות [שתי גיתות לבור אחת] שתי גיתות לשתי בורות בזמן שכולם תפוסה אחת תורמין ומעשרין מן זה על זה [נטמא אחד מהן תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם תפוסה אחת אין תורמין ומעשרין מזה על זה] נטמא אחד מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו וכן היה רבי יהודה אומר כל בית הבד קורה אחת כיצד קורה אחת לשתי בורות שתי קורות לבור א׳ שתי קורות לשתי בורות בזמן שכולם תפוסה אחת תורמין ומעשרין מזה על זה נטמא אחת מהם תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם תפוסה אחת אין תורמין ומעשרין מזה על זה נטמא אחד מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו.

ח היה מלקט כפי ירק ומניח בגנה תורם מאחת על הכל הביא מין [אחד] ביניהם תורם מכל אחד ואחד הביא ממינים הרבה מקופה כרוב מלמעלה וכרוב מלמטה ומין אחד באמצע לא יתרום מן העליון לתחתון אלא א״כ הקף.

ט חמשה צבורין בגורן תורם מאחד על הכל אמר ר׳ יהודה אימתי בזמן שעיקר הגורן קיים אין עיקר הגורן קיים תורם מכל א׳ ואחד הכניס פירותיו לתוך ביתו אע״פ שהן מפוזרין תורם מאחד על הכל שתי מגורות בעליה אחת תורם [מכל אחד ואחד] שקי תבואה ועגולי דבילה ודוגיות של גרוגרות כולם בהקפה אחת תורמין ומעשרין מזה על זה.

י מאימתי תורמין את הגורן משתעקר האלה צבר מקצת הגורן תורם מן הצבור על שאינו צבור.

יא מאימתי תורמין את הגת משיהלכו בה שתי וערב מאימתי מטמאין בית שמאי אומרים משניטל מעשר ראשון בית הלל אומרים משניטל מעשר שני אמר ר׳ יהודה הלכה כדברי בית שמאי אלא שנהגו הרבים כדברי ב״ה וחכ״א מוציאין תרומה ומעשרות ומטמאין את הגת מיד.

יב [אימתי] תורמין את הזתים משיטעינו ור׳ שמעון אומר משיטחנו ר׳ יוסי בר יהודה אומר מביא זיתים בקופה ונותן לתוך הממל ומהלך בהן שתי וערב אמרו לו אינו דומה ענבים לזיתים ענבים רכות ונותקות את יינן זיתים קשים ואינן נותקין את שמנן.

יג אין תורמין שמן על הזיתים הנכתשין ולא יין על הענבים הנדרכות אם תרם תרומתו תרומה ויחזור ויתרום הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש אבל לא שניה וצריך להוציא עליהן תרומה ומעשרות ר׳ יוסי אומר בית שמאי אומרים תורמין וב״ה אומרין אין תורמין ומודים שאם תרם שצריך לתרום שניה.

יד התורם זיתים על זיתים העתידין להכתש ענבים על ענבים העתידים לידרך תרומה ויחזור ויתרום הראשונה מדמעת שניה אין מדמעת הראשונה חייבין עליה חומש שניה אין חייבין עליה חומש [וצריך לקרות להם שם חזר ועשה זיתים הראשונים שמן וענבים ראשונות יין תרומה ואין צריך לתרום שניה] התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה [הרי זה תורם על השמן הראוין לעשות דברי רבי ר׳ שמעון בן גמליאל אומר תורמין על אוכלין] חוץ מגרעיניהן מודים [בקליפין שתורמין על] אוכלין חוץ מגרעיניהן.

טו התורם ענבים לעשותן צמוקין תאנים לעשותן גרוגרות רמונים ועתיד לעשותן כרי תרומה ואין צריך לתרום שניה ר׳ אליעזר אומר [ב״ש אומרים] אין צריך לתרום שניה [וב״ה] אומרים צריך לתרום שניה אמרו [ב״ה לב״ש] הרי הוא אומר (במדבר יח) וכמלאה מן היקב לא תרם זה מן היקב אמרו להם [ב״ש] הרי הוא אומר (ויקרא כז) וכל מעשר וגו׳ אם אומר אתה צריך לתרום שניה אף הוא לא קיים קודש לה׳.

טז תורמין מן הערמה [מן המוץ] על הכרי אבל לא מן הכרי על הערמה.

יז המכניס שבלין לתוך ביתו לעשותם מלילות הרי זה תורם שבולין בן לוי שנתמנו לו שבלין [ועתיד לעשותן גורן ענבים ועתיד לעשותן יין זיתים ועתיד לעשותן שמן שכשם] שתרומת ראשית מן הגורן ומן היקב כך תרומת מעשר מן הגורן ומן היקב.

יח ר׳ אליעזר אומר תורמין מן הטהור על הטמא אר״א מעשה שנפלה דליקה [בגורני כפר סגנא] ותרמו מן הטהור על הטמא אמרו לו משם ראיה אלא שתרמו מהן עליהן ר׳ אלעזר אמר משום ר״א תורמין מן הטהור על הטמא אף בלח כיצד מי שכבש זיתים בטומאה ומבקש לתרמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה ומניחו על פי חבית ומביא זיתים ונותן לתוכו ותורם ונמצא תורם מן הטהור על הטמא ומן המוקף אמרו לו אין קרוי לח אלא יין ושמן בלבד ר׳ יוסי אומר התורם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה אמר ר׳ יוסי מה נשתנה זה מן התורם מן הרע על היפה.

יט מפרישין [תרומה ומעשרות] מן הטמא על הטמא ומן הטהור על הטהור [ומן הטמא על הטהור אבל לא מן הטהור על הטמא] ר׳ נחמיה אומר אין מפרישין מן הטמא על הטמא אלא בדמאי בלבד אמרו לו הרי אומר (במדבר יח) ונתתם ממנו את תרומת ה׳ לאהרן הכהן.

פרק ד

א התורם והמעשר בשבת בין בשוגג בין במזיד מעשרותיו מעשרות והמטביל כלים בשבת בין בשוגג בין במזיד עלו לו ידי טבילה.

ב תורמין חטין על הפת אבל לא הפת על חטין [אלא לפי חשבון] תורמין תאנים על הגרוגרות [במדה] וגרוגרות על תאנים [במנין] אבל לא תאנים על הגרוגרות [במנין] ולא גרוגרות על תאנים [במדה] רשב״ג אומר סלי תאנים וסלי גרוגרות כולן שוין תורמין ומעשרין מזה ע״ז א״ר ישמעאל בר׳ יוסי אבא היה נוטל י׳ גרוגרות מן המוקצה על תשעים תאנים שבכלכלה.

ג תורמין גלופסין על זיתי שמן ולא זיתי שמן על הגלופסין [ר׳ יהודה אומר אף זיתי שמן על הגלופסין] תורמין יין צלול על שאינו צלול ולא שאינו צלול על הצלול ר׳ יהודה אומר אף שאינו צלול על הצלול ובלבד שיתרום מן היפה.

ד תורמין יין שאינו מבושל על המבושל ולא המבושל על שאינו מבושל רשב״ג אומר אף המבושל על שאינו מבושל וכן היה רשב״ג אומר יין מבושל אין בו משום גלוי ואין בו משום יין נסך.

ה ירק שדרכו להשתמר יום א׳ תורמין עליו יום א׳ שני ימים תורמין עליו שני ימים ג׳ [ימים] תורמין עליו ג׳ ימים הקשואין והדלועין והטרכסמין ותרדין שדרכן להשתמר יום אחד תורמין עליהן יום אחד החזרין והכרישין והלפת והכרוב שדרכן להשתמר שני ימים תורמין עליהן שני ימים הקפלוטות והמלפפות שדרכן להשתמר שלשה ימים תורמין עליהן ג׳ ימים זה הכלל כל שנשמר תורמין עליו ר׳ נחמיה אומר לא יתרום מן התותים שליקט בשחרית על תותים שליקט בין הערבים וכן היה רבי יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא הפנימי שבה הרי זה מוסיף על חיצון שבה ותורם.

ו התורם את הבור ונמצא מגולה אבטיח ונמצא נקור תרומה ויחזור ויתרום ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי אומר משום אביו תורמין יין על חומץ ואין תורמין חומץ על יין [אלא לפי חשבון].

ז התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה ספק תרומה ויחזור ויתרום דברי רבי [יוסי] שר׳ [יוסי] אומר יין וחומץ שני מינין וחכ״א מין אחד.

ח היה בלבו לתרום [יין על יין מה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה מה שבידו יין היין תורם] ויחזור ויתרום את החומץ היה בודק את החבית להיות מפריש עליה והולך ונמצאת של חומץ עד שלשה ימים ודאי מכאן ואילך ספק אבל יין מגיתו מפרישין עליה בחזקת שהוא יין כל ארבעים יום.

ט האומר תרומת הכרי הזה בצפונו מחציו כלפי צפון מדומע דברי רבי וחכ״א עושה אותו כמין [כ״י] ר״ש ב״ג] אומר נוטל את התרומה בצפון צפונו.

י המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אע״פ שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי ראשון לא יאכל עד שיצא שם שני עליו שני לא יאכל עד שיצא עליו [תרומה שאין תרומה מעכבת את הבכורים] כיוצא בו העושה עסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי חלה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ותרומה לא תאכל עד שיוציא עליה חלה.

יא היה הולך להפריש תרומה בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר ראשון הרי זה מעשר ראשון היה הולך להפריש מעשר ראשון בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר שני ה״ז מעשר שני היה הולך להפריש מעשר [שני] בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר עני הרי זה מעשר עני נתכוין לומר מעשר שני ואומר מעשר עני מעשר עני ואומר מעשר [ראשון] לא אמר כלום מעשר ראשון ואמר מעשר שני [דבריו קיימים] ר״י אומר אם לשום מעשר עני מתכוין לא אמר כלום אי משום שני [לראשון] דבריו קיימין.

יב נכרי שתרם תרומתו תרומה בד״א על הגורן [הפריש תרומה ונתנה לכהן מעשר ראשון ונתנו ללוי מעשר עני ונתנו לעני פירותיו מתוקנות המכניס] פירותיו לתוך ביתו פירותיו מקולקלין [ישראל החשוד שמכניס פירותיו לתוך ביתו פירותיו מקולקלין הכותי כנכרי דברי רבי רשב״ג אומר הכותי כישראל].

יג [נכרי שהפריש בכור פטר חמור וחלה מודיעין אותו שאינו חייב עובדין בו וגוזזין אותו ואח״כ מקבלין הימנו וחלה נאכלת לזרים] הוציא תרומה מתוך ביתו נוהג בהן טבל ותרומה דברי רבי רשב״ג אומר אין נוהג בה אלא תרומה [גדולה] בלבד הוציא מעשר ראשון מתוך ביתו נוהג בו טבל ומעשר ראשון דברי רבי רשב״ג אומר אין [נוהג בו אלא מעשר בלבד הוציא מעשר שני מביתו אמר פדוי הוא לא אמר כלום פדאוהו לכם נוהג בו טבל ומעשר שני דברי רבי רשב״ג אומר אין נוהג בו אלא מעשר שני בלבד] ישראל החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ואמר פדוי הוא [לכם לא אמר כלום פדאוהו לי ופדאוהו לכם דבריו קיימין] והכותי כנכרי דברי ר׳ רשב״ג אומר כותי כישראל.

יד כותי שתרם ונתנה לכהן תרומתו תרומה רשב״א אומר תרומה ויחזור ויתרום אמרו לו מה נשתנה זו מכהן שתרם ונתנה לפני בהמתו אמר להם הפרשה היא זו שזו נתרמה בקדושה וזו לא נתרמה בקדושה.

טו היתה לו ערמה מורחת רצה לעשותה תרומה על מקום אחר עושה נטלה תרומתה אם רצה לעשות אותה מעשר ראשון על מקום אחר עושה ניטל מעשר ראשון רצה לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר עושה נוטל מעשר [שני] רצה לעשות אותה מעשר עני על מקום אחר עושה ואם אמר הריני תורם ומחשב אם תעלה בידי אחד משמים תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה תרם ועלה בידו אחד משמים תרומתו תרומה אלא [שתרם] במדה.

פרק ה

א היה לוקט דלעת להיות מפריש עליה והולך והיה רושם ואומר עד כאן תרומה דברי רבי ר׳ [שמעון] אומר תורם ומחשב כמו שלמוד.

ב היה צריך להפריש מעשר ובחמש עשרה חביות של יין מעלה את הראשונה ואומר זו תרומה את השניה ואומר הרי זו תרומה דברי רבן שמעון בן גמליאל רבי אומר מעלה כולן לגב הבור ואומר הרי זו תרומה.

ג מי שהיו פירותיו במגורה [נותן] סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש שמונה סאין ואוכלן בין שהיתה אותה [סאה] קיימת בין שלא היתה אותה [סאה] קיימת מפריש עליה ואוכל דברי רבי מאיר וחכ״א אם היתה אותה [סאה] קיימת מפריש עליהן תרומה והולך ואם לאו אין מפריש אלא לפי חשבון.

ד שיעור תרומה בש״א עין יפה משלשים והבינונית מארבעים והרעה מחמשים ב״ה אומרים עין יפה אחד מארבעים בינונית מחמשים והרעה ששים [ר׳ ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה תרומה ובלבד שיהו חולין מרובין על התרומה].

ה האומר לשלוחו צא תרום תורם בבינונית [אחד מחמשים צא תרום] אחד מחמשים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה ואם נתכוין להוסיף אחד אין תרומתו תרומה.

ו נתכוין לתרום א׳ מעשרה ועלה בידו מעשרים משלשים ומארבעים ומחמשים ומששים תרומתו תרומה נתכוין לתרום אחד מששים ועלה בידו מחמשים מארבעים משלשים מעשרים מעשרה אין תרומתו תרומה ואם אמר הריני תורם [תורם ומחשב ותורם] ועלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואין צריך להוסיף מששים ואחד צריך להוסיף רבי אומר רובו של אחד כמוהו עד כמה מוסיף אפילו אחד על אחד רבן שמעון בן גמליאל אומר כמו שלמוד ר׳ יהודה אומר תוספת תרומה ניטלת מן הטהור על הטמא ואינה מדמעת ואין חייבין עליה חומש בד״א בזמן שנתכוין לתרום אחד מששים ועלה בידו מששים ואחד אבל אם אמר הריני תורם [ומחשב] זו היא תרומה ודאית.

ז [ר׳ ישמעאל ורבי שמעון שזורי אומרים] כל תרומה שאין מקפידין כגון תרומת הכליסין והחרובין [ניטלת אחד מששים] ותרומה טמאה [ניטלת] אחד מששים אלו ניטלין אחד מששים גידולי תרומה וערובי תרומה ותרומה שנטמאת בשגגה ובאונס ותרומת הקדש ותרומת חוצה לארץ הקצח והכליסין והחרובין וגמזיות ותורמסין ושעורין אדומיות ותרומת עציץ ותרומת אפטרופוס.

ח אמר ר׳ יוסי מנין לתרומה שהיא אחד מחמשים שנאמר (במדבר ל״א:ל׳) וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים וגו׳ אף ממה שאחזתי לך ממקום אחר הרי הוא כזו מה זו אחד מחמשים אף זו אחד מחמשים מנין שאם תרם ועלה בידו אחד מששים שתרומתו תרומה שנאמר (יחזקאל מ״ה:י״ג) זאת התרומה אשר תרימו ששית האפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים ר׳ ישמעאל [בר׳ יוסי אומר] מערי הלוים.

ט ר׳ יוסי אומר [תשלומי תרומה] חומשה וחומש חומשה הרי הן כתרומה לחייב עליהן מיתה קרן וחומש לאוסרן בפחות ממאה לעלותו במאה ואחד רבי שמעון אומר במאה מקל וחומר מה מצינו בתרומת מעשר אחד מעשרה אף זו א׳ מעשרה אמר לו לא אם אמרת בתרומת מעשר שניטלה קודש מקודש ולא נקרא שם איסור עליה תאמר בזו שניטלה קודש מחול ונקרא שם איסור עליה.

י ערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים ר׳ שמעון אומר מאתים [אין צריך להוסיף וכן היה ר׳ שמעון אומר כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה אין צריך להוסיף] תרומה ערלה וכלאי הכרם ספיקן מותר ספק נאכלו ספק נגנבו ספק אבדו ספק נפלו לחולין ספיקן מותר.

יא רבי יהודה אומר רמונין מתוקין [אסורין] כל שהן כיצד נפל אחד מהן לתוך הרבוא כולן אסורין נפל מרבוא לתוך רבוא אחרת כולן אסורין רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון נפל אחד מהן לתוך הרבוא כולן אסורין נפל מרבוא לתוך שלשה משלשה למקום אחר [ספיקן אסור מפני שספק דמוע] אמר ר׳ יהודה בן בבא אחד [מן הראוין להוראה] שאם יבאו לידי חליפות תרדין אומר אני שיעלה באחד ומאה ולא עוד אלא שב״ד צריכין למנות על כולן שיעלו באחד ומאה.

יב נתפצעו אגוזים נתפרדו רמונין נתפתחו חביות נתחתכו דלועין נתפרסו ככרות יעלו באחד ומאתים נפלו ואח״כ נתחתכו בין בשוגג בין במזיד הרי אלו לא יעלו דברי ר׳ מאיר [ור׳ יהודה ור׳ שמעון אומרים] בין בשוגג בין במזיד יעלו ר׳ יוסי אומר בשוגג יעלו במזיד לאן יעלו וכן היה רבי יוסי אומר תרומה סתומה שנתערבה בפתוחות [ונתפתחו ופתוחה בפתוחות] הרי אלו יעלו שלא אמרו אלא סתומה שבסתומות [כשתמצא לומר] כלל שר׳ אליעזר אומר בידוע לא תעלה בשאין ידוע תעלה ר׳ יהושע אומר בין בידוע בין בשאין ידוע [תעלה דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר רבי אליעזר אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה ר׳ יהושע אומר בין בידוע בין בשאין ידוע] לא תעלה ר׳ עקיבה אומר בידוע לא תעלה שאין ידוע תעלה.

יג ליטרא קציעות שדרסה ע״פ חבית ואין ידוע באיזה חבית דרסה [דרסה] ע״פ כוורת ואין ידוע באיזו כוורת דרסה [דרסה] בעיגול דבלה ואין ידוע באיזה עיגול דרסה ר׳ אליעזר אומר רואין את העליונות כאילו פרודות אם יש שם מאה וא׳ לטרות תעלה ואם לאו לא תעלה ר׳ יהושע אומר אם יש [שם] מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר ר׳ אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין ר׳ יהושע אומר אע״פ שיש שם ג׳ מאות פומין לא תעלה דרסה בעיגול ואין ידוע היכן דרסה הכל מודים שתעלה.

יד סאה תרומה שנפלה על פי המגורה רואין אותה כאילו היא חטין ע״פ שעורין [לקלפה] רשב״ג אומר במשתמר תעלה באחד ומאה.

טו תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת למקום אחר אינה מדמעת דברי ר״א וחכ״א בין למקומה בין למקום אחר מדמעת רש״א בין למקומה בין למקום אחר אינה מדמעת.

טז כשם שהתרומות עולות מתוך החולין באחד ומאה בין בלול בין שאינו בלול כך טמאה תעלה מתוך הטהורה [בא׳ ומאה] בין בלול בין שאינו בלול ר׳ יוסי אומר בבלול לא תעלה בשאינו בלול תעלה נפלה לתוך החולין טמאים הכל מודים שתעלה.

יז קישות של תרומה שנתערבה במאה קישות של חולין וכן פרוסות של לחם הפנים שנתערבו במאה פרוסות של חולין הרי אלו יעלו ר׳ יהודה אומר לא יעלו אם נגעו פרוסות זו בזו טמאו זו בזו ואם היה אוכל פסול שנפסל בטבול יום הכל מודים שיעלו.

יח הטבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו ר׳ אלעזר בן ערך אומר קורא שם לתרומת מעשר שבו ועולה בא׳ ומאה וכן מעשר טבל שנתערב בחולין הרי אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו רבי אליעזר בן ערך אומר קורא שם [על תרומת] מעשר שבו ועולה באחד ומאה [ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק מדומע אלא לדבר שיש לו מתירין] רבי שמעון אומר כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש והחדש לא נתנו חכמים שיעור וכל דבר שאין לו מתירין כגון ערלה וכלאי הכרם נתנו חכמים להם שיעור [אמרו לו והלא שביעית אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור] אמר להם שביעית אינה אוסרת כל שהוא אלא לביעור אבל לאכילה אינה אוסרת אלא בנותן טעם.

פרק ו

א סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין הרי אלו מדומעין אין חייבין עליהן קרן וחומש ואין משלמין מהן קרן וחומש ממקום אחר אלא לפי חשבון.

ב סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה אם היו של טבל עושים אותן תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהן אם היו של מעשר טבל עושה אותן [תרומה ומעשרות] על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהן אם היו של מעשר שני מחללן על המעות בדמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהן אם היו של חדש ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן.

ג סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו אם היו של טבל עושה אותן תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבה [היתה של מעשר טבל עושה תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבה] ואם היו של מעשר שני מחללן על המעות בדמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהן אם היו של חדש ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן.

ד [סאה תרומה שנפלה למאה שביעית הרי אלו יעלו פחות מכן ירקבו].

ה סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין אמרו ב״ה לב״ש טהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה אף טמאה תעלה אמרו להם בית שמאי לא אם אמרת בטהורה שהיא עולה מתוך החולין להאכיל לזרים תאמרו בטמאה שאין עולה מתוך החולין ליאכל לכהנים [אמרו להם בית הלל הרי טמאה שנפלה לתוך החולין תוכיח שאין עולה מתוך החולין להאכיל לזרים והרי היא עולה] אמרו להם בית שמאי אם אמרתם בחולין שהתירו היתר מרובה תאמרו בתרומה שהתירה היתר מועט אמרו להם ב״ה וכי במה החמירה תורה באוכלי תרומה לזרים או באוכלי תרומה לכהנים באוכלי תרומה לזרים טהור שאכל את הטהור וטהור שאכל את הטמא וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא כולם במיתה ובאוכלי תרומה לכהנים טהור שאכל את הטהור כמצותיו טהור שאכל את הטמא בעשה וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא בלא תעשה והלא דברים קל וחומר ומה אם במקום שהחמירה תורה תרומה לזרים הרי הוא עולה מתוך החולין להיאכל לזרים מקום שהקילה תורה באוכלי תרומה לכהנים אינו דין שתעלה מתוך החולין להאכיל לכהנים [אחר] שהודו ר׳ אליעזר אומר תרום ותרקב וחכ״א אבדה במעוטה.

ו סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה [ור׳ שמעון מתיר] אמר רבי [אלעזר בר׳] שמעון בד״א בזמן שלא ידע בה ואח״כ נפלה אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זו מותרת שכבר היה לה להעלות.

ז [הקמחין והסלתות מעלין זה את זה דברי ר׳ נחמיה וחכ״א אין מעלין זה את זה לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה יין ואח״כ נפל לוג שמן מעלין זה את זה דברי ר׳ נחמיה וחכמים אומרים אין מעלין זה את זה].

ח סאה ערלה שנפלה למאתים ידע בה ואח״כ נפלה אחרת הרי זו מותרת [לפחות מכן הרי זו אסורה] עד שירבה אסור על המותר.

ט סאה תרומה שנפלה למאה ואח״כ נפלו לתוכה חולין כל שהן הרי זו מותרת סאה תרומה שנפלה למאה אין מוציאין זוגין שבה [פחות מכן מוציאין זונין שבה] לוג יין צלול שנפלו לתוך מאה לוגין עכורין אין מוציאין שמרים שבהן [פחות מכן מוציאין שמרים שבהן] לוג יין עכור שנפל [לתוך מאה] לוגין צלולין [אין] מוציאין שמרים שבו.

י שאור שבלל לו בשאור אחר והחמיץ בו את העיסה אם אין באיסור נותן טעם מותר חטין בשעורים יבור טחנן בנותן טעם [גריסין בעדשים יבור בשלן בנותן טעם] ר׳ יוסי אומר גריס של פול וגריס של טפיח הרי אלו מין אחד וכן היה רבי יוסי אומר שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה שתיהן מותרות.

יא שתי קופות [בשתי מגורות שתי מגורות בשתי עליות שתי מגורות בעליה אחת הרי אלו יעלו [ר׳ יהודה אומר לא יעלו] ר׳ שמעון אומר אפילו הן בשתי עיירות מעלות זו את זו בזו מאה ובזו אין מאה הריני אומר לתוך מאה נפלה אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת הריני אומר לתוך מדומעת נפלה.

יב שתי קופות בזו ארבעים [סאה] ובזו אין ארבעים סאה נפלה סאה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה ואח״כ נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מקום נפלה הריני יכול לתלות ולומר למקום שנפלה הראשונה שם נפלה שניה נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזהו מהן נפלה ואח״כ נפלה שניה ואין ידוע לאיזו מהן נפלה אינו יכול לתלות ולומר למקום שנפלה שניה שם נפלה ראשונה.

יג [היו לפניו שתי קופות אחת של חטים ואחת של שעורים נפלה אחת מהן ואבדה אחת מהן ואין ידוע איזו נפלה ואיזו אבדה שתיהן מותרות].

יד שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של תרומה טהורה נפלה [סאה] תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה הריני אומר לתוך [של] טמאה נפלה [וטהורה לא תאכל בטהרה עד שתתחשב שאין בכל עיסה ועיסה כביצה שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה הריני אומר לתוך תרומה טמאה נפלה] וחולין טהורין לא יאכלו בטהרה עד שיתחשבו שאין בכל עיסה ועיסה כביצה אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טהורין נפלה [סאה] תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה שתיהן [מותרות] אם יש בהם לעלות זו את זו מעלות זו את זו ולא יאכלום בטהרה עד שיתחשבו שאין בכל עיסה ועיסה כביצה.

טו היו לפניו שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניהן שתי סאין אחת של תרומה ואחת של חולין ונפלו משתיהן לתוך שתיהן ואין ידוע אם מזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה חולין לתוך חולין נפלו אם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק מדומע אלא [שיש] לו מתירין.

טז הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואין ידוע איזהו הרי זה מודד את התרומה את הראשונה ואת השניה.

פרק ז

א רבי שמעון אומר הסך שמן של תרומה שוגג משלם את הקרן ואינו משלם את החומש האוכל תרומה נקורה והשותה יין מגולה משלם קרן וחומש נזיר ששתה יין של תרומה שוגג משלם [את הקרן ואינו משלם את החומש] אכל תרומה ביום הכפורים משלם קרן וחומש יין וחומץ משלם קרן וחומש.

ב האוכל תרומה טמאה משלם דמי עצים לכהן אבא שאול אומר כל דבר שיש בו שוה פרוטה חייב [בתשלומין] אמרו לו לא אמרו שוה פרוטה אלא בהקדש בלבד.

ג [אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך] אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין שתה חזר ושתה חזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי [שתית רביעית] מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין [כשם

שאכילה בכזית כך שתיה בכזית] אכילה ושתיה אין מצטרפין אכל כזית אפילו מחמשת המינין הרי אלו מצטרפין אכל כחצי זית ונודע לו וחזר ואכל כחצי זית <אחר> ממין אחר הרי אלו אין מצטרפין.

ד כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר כך אין משלמין קרן וחומש אלא לכהן חבר האוכל תרומת עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נוטל דמים ומפייס את עם הארץ.

ה תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערבו כופין את עם הארץ למכור את חלקו.

ו האוכל תרומה [טהורה] משלם מן החולין הטהורים שילם מן החולין הטמאין [מהו] סומכוס אומר בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכ״א בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזור וישלם מן הטהורין.

ז ישראל [שנתנו] לו תרומה מבית אבי אמו ואכלה וכן בעל הבית שגבה בחובו וכן לאשה בכתובתה משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נותן להם דמים.

ח הגונב תרומת הקדש ולא אכלה משלם את הקרן ואין משלם את החומש וכפל אין בה שנאמר (שמות כ״ב:ח׳) ישלם [שנים] לרעהו ולא להקדש אכלה משלם [שני קרנים וחומש] קרן וחומש מן החולין והן נעשין [קדש כתרומה] קרן [נותן] לגזבר וחומש לבעלים בקרן מועלין בחומש זה אין מועלין חומש שני תרומה [נותן] לגזבר [וחומש לבעלים] רבי מאיר מחייב בקופה שניה בחלה רבי יוסי פוטר וחכמים אומרים מדומע פטור מן החלה ספק מדומע נאכל משום דמע וחייב בחלה.

ט ר׳ אליעזר אומר [משלמין] ממין על שאינו מינו ובלבד שישלם מן היפה על הרע כיצד אכל שעורים [ומשלם] חטים גרוגרות [ומשלם תמרים תבא לו ברכה ר׳ עקיבה אומר אין משלמים רק ממין על מינו ר׳ אליעזר אומר כשם שמשלמין מן החדש על הישן כך משלמין ממין על שאינו מינו.

י האוכל את הטבל משלם מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה מן התבואה שלא הביאה שליש דברי ר׳ אליעזר ר״ע אומר אין משלמין דבר שלא בא לעונת המעשרות א״ר נתן היה ר׳ אלעזר אומר ימתין עד [שתבא] שבת ויצא לחצר ויגמור.

יא רבי יהושע אומר דם שעל הככר גורר את מקומו ואוכל את השאר נמצא בין שניו [משפשף] ואינו חושש.

יב האוכל את הנמלה ואת הכנה שבתבואה חייב את הזיז שבעדשים ואת יתושין שבכליסין ואת התולעים שבתמרים ושבגרוגרות פטור פירשו וחזרו חייב את התולעים שבעיקרי אלנות ואת הקפה שבירק חייב יבחושין שביין ושבחומץ הרי אלו [אסורין] ר׳ יהודה אומר [מסננין] את היין ואת החומץ המברך על החמה הרי זה דרך אחרת.

יג הציר והחומץ והמורייס והשמן והדבש מותרין משום גלוי ור׳ שמעון אוסר אר״ש אני ראיתי ששתה נחש ציר בצידון אמרו נחש שוטה היה ואין מביאין ראיה מן השוטים.

יד משמרת אסורה משום גלוי רבי נחמיה אומר אם היתה תחתונה מכוסה אע״פ שעליונה מגולה הרי זו מותרת מפני שארס של נחש דומה לספוג ועומד במקומו.

טו עיסה שלשה במים מגולין אפילו היא של תרומה תשרף ואין צריך לומר של חולין ר׳ נחמיה אומר אפאה הרי זו מותרת מפני שארס של נחש כלה באור.

טז מי כבושין ומי שלקות מי תורמוסין אין בהם משום גלוי מים ששרה בהן כבושין שלקות ותורמוסין אם יש בהם נותן טעם מותרים ואם לאו אסורים מים שהדיח בהן עובטין ודרמסקניות לחולה אין בהם משום גלוי מים שנתגלו וחיממן אסורין משום גלוי מים חמין כל זמן שמעלין הבל אין בהם משום גלוי.

יז מים מגולין לא ישפכם ברשות הרבים ולא יגבל בהן את הטיט ולא ישקה מהן נכרי ולא בהמת אחרים אבל משקה הוא בהמת עצמו מים מגולין לא ירבוץ בהן את הבית ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים לא אמרו אלא בזמן שיש בו סריטה וכמה הן בקרקעות ארבעים סאה אחרים אומרים מאתים בין מכונסין בין מפוזרין ר׳ נחמיה אומר כדי שתהא חבית של שייטין מתמלא.

יח מעין כל זמן שהוא מושך אין בו משום גלוי אמר ר׳ ישמעאל בר׳ יוחנן בן ברוקה מעשה שהלך ר׳ יוחנן בן ברוקה אצל ר׳ יוחנן בן נורי לבית שערים ומצא גבי שאין בו שלשה לוגין ושחה ושתה ממנו יין בין בכלים בין בקרקע אסור.

יט מעשה ונמצא נחש מת בבור יין ובאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא והתיר להם את הבור [יין תוסס כל זמן שהוא תוסס אין בו משום גלוי וכמה תוסס ג׳ ימים].

כ לגין שהניחו בשידה [בתיבה הרי זה] אסור בדקן והניחן הרי זה מותר לגין [בתיקן] הרי זה אסור בדק והניח ה״ז מותר נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה הרי זה אסור נתנו במגדל אפילו גבוה מאה אמה הרי זה אסור בטרקלין אפילו מצויר מסוייד הרי זה אסור מכסין ולא פוקקין ואם היה פקק [ה״ז מותר] כמה יהא בנקב כדי שתכנס בו אצבע קטנה של קטן נקורי [תבשיל] וקלח של כרוב וכל דבר שיש בו לחה אסור ר״ש בן מנסיא אומר יזרוק את הניקור ואוכל את השאר פטריות אסורות מפני סכנת נפשות נקר בתאנה ונעשית גרוגרת בתמרה ונעשית יבשה שתיהן מותרות ראה צפור שנקרה בתאנה ועכבר מנקר באבטיח שניהן אסורין שאני אומר שמא נקורין היו אבטיח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם השאר הרי זה אסור וכן חבית שנתגלתה ושתו הימנה עשרה בני אדם השאר הרי זה אסור.

כא אין [מערבין] תרומות טהורות תלויות זו בזו אבל [מערבין] תרומה שנטמאת בולד הטומאה עם תרומה שנטמאת באב הטומאה אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתה [אם אמר תלויה טהורה] היא הרי זו טהורה אם אמר הריני מניחה עד שאשאל עליה ה״ז [טמאה] נולד [לככר] ספק טומאה [ובתוך ידו ספק טומאה שעל גבי השלחן] נוטלה ומניחה במקום המוצנע.

כב חבית שנשברה בגת [התחתונה והעליונה] טמאה הכל מודים שתרד [ותדמע ואל ידמענה] ביד.

כג סיעה של בני אדם שאמרו להם נכרים תנו לנו א׳ מכם ונהרגהו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולן יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל אבל אם ייחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בכרי יתנוהו להם ואל יהרגו א״ר יהודה בד״א בזמן שהוא [מבפנים והן] מבחוץ אבל בזמן שהוא מבפנים והם מבפנים הואיל והוא נהרג והן נהרגין יתנוהו להן ואל יהרגו כולן וכן הוא אומר (שמואל ב כ) ותבא האשה אל כל העם בחכמתה וגו׳ אמרה להם הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין תנוהו להם ואל תהרגו כולכם ר״ש אומר כך אמרה [להם] כל המורד במלכות [בית דוד] חייב מיתה.

פרק ח

א הזורע [פשתן] של תרומה עד שלא הביא שליש יופך משהביא שליש יקיים דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר בשוגג עד שלא הביא יופך משהביא שליש יקיים במזיד זה וזה [יופך].

ב הזורע תוספת של תרומה וסאה עולה מתוך מאה גדוליהן חולין גדולי הקדש חייבין עליהן] קרן וחומש על מקום אחר אלא לפי חשבון וחייבין בחלה הידים והטבול יום אין פוסלין בהן [כדרך שפוסלין] בחולין הדש כיצד יעשה מביא קפיפה ותולה בצואר בהמה ונותן לתוכה חולין ר״ש אומר נותן לתוכה כרשינין והן יפות לה מהכל.

ג מאה לגינין של תרומה ואחד של חולין כולן מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה לא יעלה שאין קרקע עולה באחד ומאה תלש יעלה ובלבד שלא יתכוין ויתלוש ר׳ שמעון אומר אף יתכוין ויתלוש ויעלה באחד ומאה.

ד ליטרא מעשר ראשון שנטעה והרי בה כעשר לטרין חייבת בתרומה במעשר ראשון ובמעשר שני [ובמעשר ראשון שבה עושה אותה] תרומה ומעשרות על מעשר ראשון [שנטע] ליטרא מ״ש שנטעה והרי בה כעשר לטרין חייבת בתרומה ובמעשר ראשון ובמעשר שני חוזר [ומודד] את מעשר שני שנטע.

ה המנכש עם הנכרי בחסית אע״פ שפירותיו טבל [לא יאכל מפירותיהן עראי] ר״ש בן אלעזר אומר במוצאי שביעית עם ישראל מותר.

ו [המפריש חבילי תלתן של מעשר הרי זה פודה את העץ ואת הזרע] רבי נתן בר יוסף אומר שתילי בצלים עד ג׳ שנים אסורין מכאן ואילך מותרין.

ז תלתן שנפלה בבור של מים ר״מ אוסר ור׳ יהודה מתיר אר״ש בד״א בזמן ששקעה אבל לא שקעה הרי זו מותרת.

ח תפוח שרסקו ונתנו תוך העיסה וחימצה ר׳ יוסי אומר אין חימוצו חמץ אחד נותן טעם לשבח וא׳ נותן טעם לפגם זה וזה אסור דר״מ רש״א לשבח אסור לפגם מותר כגון החומץ שנפל לגריסין וגריסין שנפלו לתוך הבור של מים תמרים שנפל על גביהן יין גרוגרות שנפל על גביהן שמן [הרי זה] אסור

ור״ש מתיר.

ט [שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואח״כ נתחמץ מותר שאור של שביעית שנפל לתוך העיסה ידע בו ואח״כ נתחמץ מותר] שאור של תרומה ושל שביעית שנפל לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ר׳ אליעזר בר׳ שמעון מתיר לזרים היה בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לכהנים ר׳ אליעזר בר׳ שמעון מתיר לכהנים.

י יין של תרומה שנפל על גבי [יין] וכן שמן של תרומה שנפל על הפירות ידיחן והן מותרין [וכן] על גבי יין יקפה אותו והיין מותר נפל על גבי ציר יקפנו כדי שיבטל טעם שומן שבו.

יא כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא ר׳ אליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכ״א אחר האחרון שר׳ אליעזר אומר יהא אדם סך את כליו שמן טמא וחוזר וסכן בשמן טהור כשהן מוציאין אין מוציאין אלא מן הראשון וחכ״א יהא אדם סך את כליו שמן טהור וחוזר וסך שמן טמא כשהן מוציאין אין מוציאין אלא מן האחרון כלים שסכן שמן טמא ונגבם משתמש בהן בטהרה חזרו ויצאו מהן משקין טמאין.

יב קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב [בישל בה <בשר> חולין לא יבשל בה תרומה] תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשלן ה״ז בנותן טעם.

יג היו לפניו שתי קדירות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניו מדוכה אחת של תרומה נתן לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נתן [הרי אני אומר לתוך של חולין נתן] היו לפניו שתי מדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניו קדירה אחת של חולין נתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן הריני אומר מתוך של חולין נתן היו לפניו שתי קדירות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי מדוכות אחת [של תרומה וא׳] של חולין נתן משתיהן ואינו יודע אם מזו לתוך זו ואם זו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נתן וחולין לתוך חולין נתן ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק [דמוע] אלא בדבר שיש לו מתירין.

יד חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות אפילו הן אלף כולן אסורות הרוטב בנותן טעם אם נמחה ה״ז בנותן טעם חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה בק׳ פרוסות של חולין הרי אלו יעלו [ר׳ יהודה אומר לא יעלו] חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה בק׳ חתיכות של חטאת טהורה וכן פרוסה של לחם הפנים [טמא שנתערבה בק׳ פרוסות של לחם הפנים] טהור הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו וכן בחלות תודה טבל ויין נסך מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם ושאר כל האיסורין בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם.

פרק ט

א דג טמא שכבשו עם דג טהור [וכן] גרב שמחזיק סאתים שבו משקל עשרה [זוז ביהודה] שהן עשר סלעים בגליל דג טמא צירו אסור רבי יהודה אומר רביעית בסאתים ר׳ יוסי אומר א׳ משש עשר בו א״ר שמעון בן מנסיא אין לך גרב שמחזיק סאתים [שאין בו] משקל עשרה [זוז] ביהודה שהן י׳ סלעים בגליל דג טמא שאין בו רביעית א״ר יוסי בר יהודה בד״א בזמן ששולה ומניח לפניו ומצא בו כשיעור הזה אבל אם היה נוטל וזורק ראשון אע״פ שמצא בו יתר מכשיעור הזה מותר.

ב דג טמא שכבשו עם דג טהור מדיחו ומותר דג טמא מליח ודג טהור תפל אסור דג טהור מליח ודג טמא תפל מותר דג טמא שבשלו עם דג טהור רואין אותו כאילו הוא קפלוט אם יש נותן טעם אסור ואם לאו מותר.

ג אלו הן מיני חסיות הלוף והשום והבצלים והקפלוטות ר׳ יהודה אומר אין לך מיני חסיות אלא קפלוט בלבד.

ד ר׳ יוסי אומר כובשין בצלין של תרומה בחומץ של חולין ואין כובשין בצלין של תרומה בחומץ של תרומה ואין צריך לומר בצלים של חולין בחומץ של תרומה ר׳ עקיבה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרין עם הבשר בשר בבשר אסור [וכולן שנתבשלו זה עם זה הרי אלו] אסורין רבי אליעזר אומר כבד אוסרת ונאסרת רבי ישמעאל בר׳ יוחנן בן ברוקה אומר שלוקה אוסרת ואינה נאסרת [מתובלת] אוסרת ונאסרת.

ה ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות אם יש בהן בנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות ביצים ששלקן ומצא באחת מהן אפרוח אם יש בהן בנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות גיעולי ביצים מותרין באכילה ביצים מוזרות נפש יפה תאכל מצא באחת מהן דם זורק את הדם ואוכל את השאר.

ו אוכל אדם דגים וחגבים בין חיין ובין מתים ואינו חושש יין של תרומה שנפל לתוך המורייס אסור לזרים ר׳ אליעזר בר׳ ישמעאל מתיר לזרים.

ז נותן אדם דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותן את התבלין לא יסחטם להוציא מהן משקין בתבלין מותר מפני שהן מלאכתן צורר את התבלין ונותנן לתוך התבשיל אם בטל טעמן מותרין ואם לאו אסורין.

ח אין עושין את היין אלונתית ואת השמן ערב [ואם עשה את היין אלונתית ואת השמן ערב] סך את השמן ואין סך יין [וחומץ] השמן דרכו לסיכה יין [וחומץ] אין דרכן לסיכה.

ט דבש תמרים ר׳ אליעזר אומר חייב במעשרות א״ר נתן מודה ר׳ אליעזר שפטור מן המעשרות אבל אומר היה ר׳ אליעזר שלא יאכל מן הדבש עד שיתקן [את] התמרים מודה ר׳ אליעזר שאם תקן התמרים ודובשן באספמיא שמותר דבש תמרים [ר׳ אליעזר] מטמא משום משקה א״ר נתן מודה ר׳ אליעזר שאין זה מטמא משקה על מה נחלקו על שנתן לתוכו מים שר״א מטמא משום משקה וחכ״א הולכין אחר הרוב.

י זיתים של תרומה טהורים יעשו שמן טמאים לא יעשו שמן ענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו דברי ר׳ מאיר ר׳ יעקב אומר מודה ר״א לר׳ יהושע בזיתים טהורין שיעשו שמן על מה נחלקו על זיתים טמאים שר׳ אליעזר אומר לא יעשו ור׳ יהושע אומר יעשו וענבים טהורות יעשו וטמאות לא יעשו א״ר יהודה מודה ר׳ יהושע לר׳ אליעזר בזיתים [טהורים] ובענבים טהורות שיעשו על מה נחלקו על הטמאים שר״א אומר לא יעשו ורבי יהושע אומר יעשו אמר רבי לא נחלקו ר״א ורבי יהושע על זיתים טהורין שיעשו ועל [ענבים טמאים שלא יעשו על מה נחלקו על זיתים טמאים ועל] ענבים טהורות שר״א אומר לא יעשו.

יא תרומה ניתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות דבר שדרכו לשתות ולסוך דבר שדרכו לסוך כיצד לאכול דבר שדרכו לאכול אין מחייבין אותו לאכול קנובות של ירק ולא פת שעיפשה ולא תבשיל שעברה צורתו ר׳ חנינא סגן הכהנים אומר תרומה שנפסלה מלאכול אדם והכלב יכול לאכלה מטמא טומאת אוכלין ושורפין [אותה במקומה] כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבין אותו להיות גומע אניגרון [וסניגרון] ולשתות יין בשמריו החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ ויהא פולט אבל מגמע ובולע ומטבל כדרכו ואינו חושש החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע כיצד לסוך דבר שדרכו לסוך סך אדם שמן ע״ג מכתו ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית ויתן על גבי מכתו החושש בראשו וכל מי שעלו לו חטטין סך את השמן ואינו סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכן לסיכה.

יב יין של תרומה אין עושין אותו אלונתית ואין עושין אותו אנומלין ולא יתן משירי הכוס בידיו והאשה לא תדיח בו את בנה רשב״ג אומר יין של תרומה שנטמא או שנתגלה שופך ושונה ואינו חושש.

פרק י

א גרעיני זיתים גרעיני תמרים וגרעיני חרובין כולן אע״פ שאין מכונסין אסורין ושאר כל הגרעינין מכונסין אסורין שאין מכונסין מותרין.

ב קליפי פולין ושומשמין יש בהן אוכל אסורין אין בהן אוכל מותרין קליפי מלפפין אע״פ שאין בהן אוכל אסורין [קליפי אתרוג אסורין] גרעיני אתרוג מותרין אתרוג אסורין מפני שהקאות אוכלת קליפי אבטיח ומעי אבטיח וקנובת ירק של תרומה ר׳ דוסא מתיר לזרים וחכמים אוסרין ר׳ יעקב אומר משמו הבכרות והסייפות אסורות באמצע קיץ מותרות.

ג כשם שאסורות לאכול בתרומה [כך אסורות] בטבל ובמעשר טבל ובמעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שלא נפדו המצולות והרקבונות של תרומה אסורות העלו אבק מותרות סובין של חדשות אסורות של ישנות מותרות עד מתי חדשות אסורות כל זמן שבני אדם רגילין לחבוט בין הגרנות ר׳ אחא אומר ל׳ יום.

ד תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה אין רשאה בת ישראל לחוף אחריה אבל [מעגלת] שערה בשערה.

ה קטניות של תרומה אין עושין אותו טחינין ר׳ שמעון מתיר בכרשינין.

ו כמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמונה שבשמינית בד״א בשל דמאי אבל בשל ודאי [הרי] אפילו כל שהוא אסור בד״א [בטהורה אבל] בטמאה אפילו כל שהוא וכן אתה אומר בתרומות מעשר שבשאר כל הפירות אם יש בה כשיעור הוא נותנה לכהן ואם לאו משליכה באור ושורפה.

ז פרתו של ישראל שילדה בכור מאכילה כרשינין של תרומה רבן שמעון בן גמליאל אומר ולא עוד אלא שזכו לה כרשינין נותן אדם כרשיני תרומה לתוך שובכו ואינו חושש.

ח עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה הרי אלו אוכלין בתרומה [ולא] יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו בחזקת שכהן גדול קיים.

ט בקרו של כהן שהיה עומד אצל בקרו של ישראל וכן כליו של כהן שהיה נארג אצל כליו של ישראל הרי זה מדליק עליהן שמן שריפה ישראל שהיה יושב בחנותו של כהן הרי זה ממלא לו את הנר שמן שריפה עולה לעליה ויורד לדור לעשות צרכיו של כהן ולא לעשות צרכיו של ישראל אם היה שותף עמו בחנות הרי זה מותר וכן כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של ישראל הרי זה מדליק לו את הנר שמן שריפה אע״פ שעמד כהן והלך לו אין מחייבין אותו לכבותו עד שיתכבה מאיליו ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להדליק לו את הנר ומבקש לילך טובל לו פתילה בשמן שריפה וכן בת ישראל שנכנסה אצל בת כהן ומבקשת לילך טובלת לה פתילה בשמן שריפה בת כהן שהיתה בידה נר מלא שמן שריפה בערב שבת עם חשיכה הרי זו נותנת לתוכו חולין כל שהוא ומדליקו.

י סך כהן עצמו שמן של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו סך כהן עצמו שמן של תרומה ונכנס למרחץ ואין הזר נמנע מלשמשנו אע״פ שניסך הימנו לא יתן כהן שמן של תרומה על גבי טבלא של שיש להתעגל עליהם רשב״ג מתיר.

יא שמן של תרומה אין סכין אותו בידים טמאות נפל על גבי בשר משפשף אפי׳ בידים טמאות שמן של תרומה אין חוסמין בו תנור וכירים ואין סכין בו מנעל וסנדל לא יסוך את רגליו והוא בתוך המנעל ולא יסוך את רגליו והוא בתוך הסנדל אבל סך את רגלו ונותנה למנעל סך את רגלו ונותנה לסנדל סך הכהן עצמו שמן של תרומה ומתעגל על גבי קטובליא חדשה ואינו חושש.

יב שמרים של [תרומה] ראשון אסור ושני מותר ר׳ מאיר אומר שני בנותן טעם ושל מעשר ראשון ושני אסור שלישי מותר [ור׳ יהודה אומר בנותן טעם ושל חדש ראשון ושני ושלישי אסור ורביעי מותר רבי מאיר אומר רביעי בנותן טעם שמרי נכרים שיבשו אסורין בהנאה.

יג [התמד] של זב ושל זבה ראשון ושני טמא שלישי טהור בד״א בזמן שנתן לתוכו מים אבל לא נתן לתוכו מים אפילו עד עשירי טמא רבי אליעזר בן יעקב אומר שלישי אע״פ שלא נתן לתוכו מים טהור.

יד לוקחין ושואלין מימי רגלים מכל מקום ואין חוששין שמא של נדות הן שלא נחשדו בנות ישראל להיות מכנסות מימי רגליהם בשעה שהן נדות.

טו אין מערבין תרומת תבואה וקטנית כאחד אבל מערבין שומשמין באפילים בעדשים וכל דבר שדרכו ליכבד משחרבה יהודה מהרה תבנה התחילו לערב תבואה בתבואה וקטניות בקטניות אבל לא תבואה בקטניות ולא קטניות בתבואה.

טז כהן שנתנו לו תרומה ומצא בו דברים אחרים הרי אלו אסור שמשלימין לבית הדמע.

יז אין מביאין תרומה מן הגורן לעיר ומן המדבר לישוב אבל במקום שחיה אוכלתה ובהמה אוכלתה התקינו שיהא מביא ונוטל שכרו מכהן מפני [חלול השם].

יח עשרה אין חולקין להם בין הגרנות אלו הן חרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינוס נשים ועבדים וערל וטמא והנושא אשה שאינה הוגנת לו וכולן [נותנין] להם תרומה מתוך הבית <חוץ> מן הטמא והנושא אשה שאינה הוגנת לו.